

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 190/21
V Lucemburku dne 26. října 2021

Rozsudek ve věci C-109/20
PL Holdings

Unijní právo zakazuje, aby členský stát uzavřel rozhodčí smlouvu mající totožný obsah jako neplatná rozhodčí doložka obsažená v dvoustranné dohodě o investicích mezi členskými státy

Vnitrostátní soud je tedy povinen zrušit rozhodčí nález vydaný na základě takovéto rozhodčí smlouvy

V roce 2013 byla společnost PL Holdings, založené podle lucemburského práva, pozastavena hlasovací práva spojená s cennými papíry drženými v polské bance a byl nařízen jejich nucený prodej. Společnost PL Holdings s tímto rozhodnutím přijatým Komisí Nadzoru Finansowego (komise pro finanční dohled, Polsko) nesouhlasila a rozhodla se zahájit rozhodčí řízení proti Polsku. Za tímto účelem se společnost PL Holdings, opírajíc se o dvoustrannou investiční dohodu (BIT) uzavřenou v roce 1987 mezi Belgií a Lucemburskem na jedné straně a Polskem na straně druhé¹, obrátila na rozhodčí soud v souladu s rozhodčí doložkou obsaženou v této dohodě².

Dvěma nálezy ze dne 28. června a 28. září 2017 dospěl rozhodčí soud k závěru, že má pravomoc předmětný spor rozhodnout, konstatoval, že Polsko porušilo povinnosti vyplývající z BIT, a uložil mu povinnost uhradit společnosti PL Holdings náhradu škody.

Opravný prostředek, jímž se Polsko před Svea hovrätt (odvolací soud ve Stockholmu, Švédsko) domáhalo zrušení rozhodčích nálezů, byl zamítnut. Uvedený soud mimo jiné rozhodl, že i když je rozhodčí doložka uvedená v BIT, podle které musí být spor týkající se této dohody rozhodnut rozhodčím orgánem, neplatná, nebrání tato neplatnost členskému státu a investorovi z jiného členského státu uzavřít v pozdější fázi rozhodčí smlouvu *ad hoc* za účelem vyřešení tohoto sporu.

Högsta domstolen (Nejvyšší soud, Švédsko), jenž rozhoduje o kasačním opravném prostředku podaném proti rozhodnutí odvolacího soudu, se rozhodl obrátit se na Soudní dvůr, aby objasnil, zda články 267 a 344 SFEU brání uzavření rozhodčí smlouvy *ad hoc* mezi stranami sporu, pokud má tato smlouva stejný obsah jako rozhodčí doložka obsažená v BIT, která je v rozporu s unijním právem.

Soudní dvůr, zasedající ve velkém senátu, rozvinul svou judikaturu vycházející z rozsudku Achmea³ a rozhodl, že unijní právo zakazuje, aby členský stát takovouto rozhodčí smlouvu uzavřel.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr, opíraje se o rozsudek ve věci Achmea, zaprvé potvrdil, že rozhodčí doložka obsažená v BIT, podle níž může investor z jednoho členského státu v případě sporu týkajícího se investic v jiném členském státě, který uzavřel BIT, zahájit rozhodčí řízení proti posledně uvedenému státu před rozhodčím soudem, jehož pravomoc je tento stát povinen uznat, je v rozporu s unijním právem. Tato doložka totiž může vedle zásady vzájemné důvěry mezi členskými státy ohrozit i zachování specifického charakteru unijního práva, které je zajištěno

¹ Dohoda mezi vládou Belgického království a vládou Lucemburského velkovévodství na jedné straně a vládou Polské lidové republiky na straně druhé o podpoře a vzájemné ochraně investic, podepsaná dne 19. května 1987.

² Článek 9 BIT.

³ Rozsudek ze dne 6. března 2018, Achmea, [C-284/16](#) (viz též [TZ č. 26/18](#))

řízením o předběžné otázce upraveným v článku 267 SFEU. Uvedená doložka tedy není slučitelná se zásadou loajální spolupráce uvedenou v čl. 4 odst. 3 prvním pododstavci SEU a zasahuje do autonomie unijního práva zakotvené zejména v článku 344 SFEU.

Zadruhé Soudní dvůr konstatoval, že umožnit členskému státu, aby spor, jenž se může týkat uplatňování a výkladu unijního práva, předložil rozhodčímu orgánu, který má stejné vlastnosti jako orgán, jenž je předvídan takovouto rozhodčí doložkou, která je neplatná, neboť je v rozporu s unijním právem, uzavřením rozhodčí smlouvy *ad hoc* se stejným obsahem jako tato doložka, by ve skutečnosti vedlo k obcházení povinností vyplývajících pro tento členský stát ze Smluv, a zejména z výše uvedených článků.

Předně by totiž taková rozhodčí smlouva *ad hoc* měla ve vztahu ke sporu, v jehož rámci byla uzavřena, stejné účinky, jaké by se pojily s předmětnou rozhodčí doložkou. Důvodem existence této smlouvy by bylo právě nahradit tuto rozhodčí doložku, aby byly zachovány její účinky i přes její neplatnost.

Dále by důsledky tohoto obcházení povinností dotčeného členského státu nebyly méně závažné jen proto, že se jedná o individuální případ. Tento právní přístup by ve skutečnosti mohl být přijat v celé řadě sporů, které by se mohly týkat uplatnění a výkladu unijního práva, čímž by bylo opakovaně zasahováno do autonomie tohoto práva.

Navíc by každý návrh na zahájení rozhodčího řízení zaslaný členskému státu na základě neplatné rozhodčí doložky mohl obsahovat nabídku rozhodčího řízení a na tento členský stát by pak bylo možné nahlížet tak, že tuto nabídku přijal již z toho důvodu, že neuplatnil konkrétní argumenty proti existenci rozhodčí smlouvy *ad hoc*. Tato situace by přitom měla za následek, že by byly zachovány účinky závazku přijatého tímto členským státem v rozporu s unijním právem – a tudíž neplatného – uznat pravomoc rozhodčího orgánu, kterému byla věc předložena.

Konečně jak z rozsudku ve věci Achmea, tak ze zásad přednosti unijního práva a loajální spolupráce vyplývá nejen to, že **se členské státy nemohou zavázat, že ze soudního systému Unie vyloučí spory, které se mohou týkat uplatnění a výkladu unijního práva, ale i to, že pokud je takový spor předložen rozhodčímu orgánu na základě závazku, který je v rozporu s uvedeným právem, jsou povinny napadnout platnost rozhodčí doložky nebo rozhodčí smlouvy *ad hoc*, na základě které byla věc uvedenému orgánu předložena⁴.**

Jakýkoliv pokus členského státu zhojit neplatnost rozhodčí doložky prostřednictvím smlouvy s investorem z jiného členského státu by tedy byl v rozporu s touto povinností napadnout její platnost, a mohl by tak způsobit protiprávnost samotné kauzy této smlouvy, jelikož by byla v rozporu s ustanoveními a základními zásadami, jimiž se řídí unijní právní řád.

Soudní dvůr proto dospěl k závěru, že **vnitrostátní soud je povinen zrušit rozhodčí nález vydaný na základě rozhodčí smlouvy, která je v rozporu s unijním právem.**

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

⁴ Závěr potvrzený rovněž článkem 7 písm. b) Dohody o ukončení platnosti dvoustranných dohod o investicích mezi členskými státy Evropské unie (Úř. věst. 2020, L 169, s. 1).

